

Una cala positiva

Un problema que ens han plantejat més d'un cop és del mot que caldria usar en català com a traducció o equivalent del mot castellà «cata», usat per enginyers, geòlegs, arqueòlegs, restauradors d'obres d'art, etc., i que designa la perforació o incisió practicada en un terreny, sòl, paret, etc., per tal de poder-ne examinar o comprovar el contingut, naturalesa, característiques, etc., que no revela un examen superficial. Actualment, segons la informació que en tenim, en català s'usa habitualment aquesta forma castellana «cata», introduïda segurament pels enginyers de camins i altres professionals similars. Però no escapa a l'atenció de ningú que es tracta d'una forma imposada, provinent del verb «catar», que traduïm normalment per tastar. Essent limitat el sentit del verb tastar a menges i begudes —i ampliable, a tot estirar, en sentit figurat, a coses que comporten la noció de gust— no sembla pas possible que es pugui usar tast com a equivalent de «cata».

Hom es decantaria, davant del problema, a proposar mots com prospecció, exploració, prova, assaig, examen, etc, però tots ells tenen, segurament, un sentit massa general i, potser, una incapacitat per a designar la materialitat de l'indret explorat o examinat, perquè puguin resultar viables. Un cop consultats els diversos diccionaris de correspondències (castellà-català), el que creiem que proposa una solució més viable i encertada és el publicat recentment per F de B Moll, que és el mot cala. La solució proposada per Miracle, tall, té l'inconvenient que es produeix al que es practica en un terreny i, a més, no comporta la noció essencial d'examen o prospecció. I la que proposa Elies i Busquets, tatx, és únicament aplicable a la fruita. Cala, en canvi, provinent del verb calar, que comporta alhora les nocions de penetració i examen, és ja un mot usat, segons veiem a la Gran Enciclopèdia Catalana, en el llenguatge de la construcció i en el de la medicina, amb uns sentits que es relacionen amb el que ara ens preocupa, i que veiem factible que adoptessin des dels geòlegs, que han de determinar la natura del subsòl, fins als restauradors d'obres d'art, interessats a conèixer la pintura primitiva d'una tela, recoberta per una altra de posterior. Caldria, naturalment, que tots ells hi diguessin la seva.

ALBERT JANE